

Laksebreveiere i Tanavassdraget SA

Kontroll og konstitusjonskomiteen

Dato 02.06.2019

Skriftlig innlegg til sak - Avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget

Laksebreveiere i Tanavassdraget (LBT) og Laksefiskeforeningen i Tanavassdraget (LFT) takker for at vi får levere et skriftlig innlegg i ovennevnte sak som behandles i kontroll- og konstitusjonskomiteen.

Fiskeretten i Tanavassdraget er på norsk side regulert gjennom Tanaloven. Tanaloven ble vedtatt juni 2014 og erstattet en gammel lov fra 1888. Tanaloven er en rettighetslov med formål «å sikre de særskilte rettigheter lokalbefolkningen har til fiske i Tanavassdraget på grunnlag av lov, alders tids bruk og lokal sedvane». Denne retten kan ikke staten krenke ved å begrense, ved å tildele andre fiskerett.

§ 4 beskriver hvordan den enkelte får den sterkeste fiskeretten i Tanavassdraget, fiskere med garnrett.

§ 5 beskriver hvordan rett til stangfiske oppnås. Det skrives også i siste ledd at denne fiskeretten ikke skal utøves til fortrensel for de fiskeberettigede etter § 4

§ 6 beskriver at departementet kan gi adgang til stangfiske for andre enn dem som er nevnt i §§ 4 og 5

LBT og LFT kan ikke se at avtalen forholder seg til Tanaloven verken hva gjelder regulering av fisket eller fiskerett.

Avtalen mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget griper inn i fiskeretten med flere punkt.

Det er innført ny fiskerettsgruppering (finske hytteeiere)

Reguleringene i fisket strider mot Tanalovens § 5 siste ledd

Forvaltningen er flyttet fra lokal forvalter, Tanavassdragets fiskeforvaltning, til norske og finske myndigheter.

Tidligere statsråd Helgesen sier i den åpne høringen at det var «opp til hvert land å håndtere de internrettslige forholdene.» og «at vi ikke har satt til side noen rettigheter, men vi har begrenset og regulert rettighetene»

I prop. 54 S hevdes det at fisket skulle reguleres med 1/3 med en rimelig byrdefordeling mellom fiskerettsgruppene. Rimelig byrdefordeling er ikke hjemlet i Tanaloven som en reguleringsform. LBT og LFT vil minne igjen om § 5 siste ledd.

LBT og LFT har gjort beregninger på hvordan fisket for dem med garnrett og lokal stangfiskerett er regulert. For 2017 sesongen ville dette fiske kunne foregå i 102 garndøgn pr fisker med garn etter den gamle avtalen. Med den nye avtalen ble dette fisket redusert til 18 garndøgn. Garnfisket er dermed regulert med over 80 %. Lokale stangfiskere har og mistet 17 fiskedøgn (20%), mens de to statene har tildelt gratis fiskerett til finske hytteeiere som ikke bor i elvedalen – til og med helt gratis på norsk side.

Den kraftige reguleringen av lokales fisket skal gå til å bygge opp turistfiskerier på norsk side av vassdraget.

Tidligere statsråd Vidar Helgesen bekrefter dette i den åpne høringen «*Det norske salget av dagsfiskekort har faktisk gått ganske kraftig opp*»

Det er påfallende at den kraftige reguleringen av garnfisket, en reduksjon med over 80%, ikke er en regulering med å begrense fisketrykket for alle grupper med 33% eller 1/3 slik tidligere statsråd Helgesen hevder. Dette kan ikke betraktes som annet en fakta feil fra tidligere statsråd. Det blir ikke bedre med det nåværende statsråd Elvestuen svarer om byrdefordelinga hvor han sier på side 53 i høringen «*Jeg kan ikke gå god for om det er 80% reduksjon, de tallene kjenner ikke jeg.*» LBT og LFT vil minne statsråden om at, han som stortingsrepresentant var 2 ganger på studietur i Tana ang avtalen hvor bla tallene ble servert. Det er sendt utallige høringer til kld hvor tall er presentert. Det er skremmende at en statsråd med hovedansvar for avtalen ikke vet hva reguleringene innebærer for lokalbefolkningen.

Nærmest all regulering er lagt til lokal garnfiskere, dem med den sterkeste fiskeretten i vassdraget jf Tanaloven, men også lokale stangfiskere får sterke begrensinger i forhold til tidligere fisketider på 70 tallet, det samme har de gjort med sjølaksefiskerne i Norge og dette er uakseptabelt.

Det er liten tvil om at den elvesamiske kulturen er i ferd med å reguleres bort til fordel for andre grupper fiskere uten fiskerett i Tanavassdraget.

I den gamle avtalen ble alle som ikke bodde i elvedalen behandlet som turister og måtte betale døgnfiskekort for å fiske i vassdraget. Dette var gjeldende både på norsk og finsk side av vassdraget. Med ny avtale blir dette endret – og inntektene av fiskekortsalget ble delt mellom landene.

Når det gjelder de nye rettighetshaverne, de finske hytteeierne, tok finske forhandlere allerede i grunnlagsdokumentet til forhandlingene forbehold om at «Overenskomsten må ta hensyn til rettighetsavklaringer i Finland».

Men – ikke før på det siste forhandlingsmøtet i Rovaniemi, sep. 2015, blir dette konkretisert overfor forhandlingsledelsen i Norge. TF fikk en kopi av en norsk oversettelse av dette kravet 18.12.15 (Vedlegg 1).

Seniorrådgiver i KLD og sentral i den norske forhandlingsdelegasjonen, Heidi Ekstrøm, uttaler i den åpne høringen i kontroll og konstitusjonskomiteen om de finske forhandlerne, at «*De begynte å snakke litt om dette etter nyttår, og så kom det opp som et ordentlig forslag – 9. februar¹ mener jeg det var – fra Finland*» og hun sier videre i referatet

«*Nei, det er jeg ganske sikker på at kom som en bombe, på en måte, på vårparten og var veldig ugreit.*»

Ut fra det forannevnte er denne opplysningen ikke korrekt.

I Dagens næringsliv 08.12.15² bekrefter forsker i overvåkningsgruppen Morten Falkegård, som fulgte forhandlingene tett, at norske myndigheter på det tidspunkt kjente til kravet om de finske hytteeiernes påståtte fiskerett.

¹ 2016

² Dvs. den dagen norske og finske myndigheter sendte ut en felles pressemelding om at nå var forhandlingene sluttført med enighet. For øvrig forhandlinger som TF ikke kjente til, eller var involvert i.

«- Delegasjonene er enige, men det er betydelig spenning knyttet til den politiske behandlingen i Finland, sier Morten Falkegård hos Norsk institutt for naturforskning (Nina). Han har vært med i en norskfinsk forsknings- og overvåkningsgruppe i Tana.

- Det gjelder både spørsmålet om fordelingen av antall fiskekort, men også den finske grunnloven som gir eksklusiv rett til fiske for alle grunneierne langs elven. På finsk side er det 3000-4000 privatpersoner som bor utenfor Tanadalen, men som har kjøpt grunn langs elven. Deres rettigheter etter grunnloven er ikke reflektert i det utkastet til avtale som nå ligger på bordet, sier han.» (Vedlegg 2).

Der er derfor liten tvil om at den norske forhandlingsledelsen lenge før februar 2016 kjente til det finske kravet om «fiskerett» for ikke-fast bosatte hytteeiere. Resultatet ble at de finske hytteeierne fikk gratis «fiskerett» også på norsk side, i forhandlinger som TF var utelukket fra og heller ikke kjente til, mellom 20. mai og 21 juni 2016.

Dvs. at staten, uten rettighetshavernes medvirkning, og helt i strid med Tanaloven, tildelte «fiskerett» på norsk side til en utenlandsk gruppering og begrunnet dette med bestemmelser i den finske grunnloven.

Nå viser det seg at denne nye «rettighetshavergruppen» selger de tildelte fiskekortene videre til andre, også for den norske siden av vassdraget, og tar inntekten av det. Jf. TFs vedtak, 27.05.19 (Vedlegg 3.)

Historisk sett er det første gang det er skapt lakselorder (les finske hytteeiere) i tanavassdraget som kan leie ut sin «fiskerett» til hele verden utenom de etablerte kanalene i elvedalen og dette på lokale fiskerettshaveres bekostning.

Det som har skjedd er en direkte, uhjemlet konfiskering av en del av tanadalbefolkningens fiskerett, som er en av de mest grunnfestede rettigheter i noe samisk område, gjennom lov- og forskriftsbestemmelser i 1775, 1888, 1911, 2005, 2011 og 2014.

LBT og LFT sin påstand for stortinget vil være å si opp avtalen og begynne nye forhandlinger med sterk lokal rettighetsbasert involvering i forhandlingsdelegasjonen, og hvor Sametingene i Norge og Finland deltar.

Dersom Kontroll og konstitusjonskomiteen har behov for ytterligere dokumentasjon står vi til tjeneste.

VH

Rune Aslaksen

Leder LBT

Hartvik Hansen

Leder LFT (sign)